

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมอาหารล้านนา โดยเน้นที่การประกอบอาหาร การบริโภคอาหารในชีวิตประจำวัน การใช้อาหารในพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิม และความเชื่อใหม่ของชาวไทยล้านนากับวัฒนธรรมด้านอาหารในวิถีชีวิตประจำวันและพิธีกรรมในปัจจุบัน ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมอาหารล้านนา โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การถ่ายทอดวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล และได้วางแผนการดำเนินการวิจัยไว้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและบุคคล
2. การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในสนาม
3. การคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การตรวจสอบข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและบุคคล

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารล้านนา โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำราเรียน และเมื่อเข้ามาศึกษาในสาขาวิชาการศึกษานอกระบบ ได้พยายามศึกษาจากตำราและเอกสารที่คณาจารย์ประจำสาขาได้ถ่ายทอดความรู้ให้ และทำความเข้าใจกับแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น เอกสารส่งเสริมคุณภาพชีวิตภาคเหนือเรื่องขันโตกเมืองเหนือ เอกสารอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา เรื่องขนมพื้นบ้านอาหารพื้นเมือง เอกสารเกี่ยวกับศาสนาและพิธีกรรม ข้อมูล ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.2) บ้านลำปางหลวง

2. การศึกษาข้อมูลจากบุคคล

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในข้อมูลมากที่สุด จึงได้ทำการศึกษาข้อมูลจากบุคคลต่าง ๆ เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา คณาจารย์ประจำสาขาวิชาที่จะอธิบายกรอบความคิดทฤษฎีต่าง ๆ และได้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม การประกอบอาหารล้านนาในชีวิตประจำวันเพื่อการบริโภค การประกอบอาหารล้านนาเพื่อการค้าและผู้บริโภคอาหารล้านนาจากนักวิชาการ ผู้รู้และปราชญ์หรือแลกเปลี่ยนกับผู้ที่มีประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมอาหารล้านนา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของชุมชนที่ส่งเสริมการค้ารองอยู่ของวัฒนธรรมอาหารล้านนาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ข้อมูลจากบุคคลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

- ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ครู เจ้าอาวาสวัดประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และพัฒนากร จำนวน 5 คน
- ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้อาวุโสของหมู่บ้าน พระสงฆ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาว ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม จำนวน 20 คน
- สมาชิกของชุมชน เช่น ผู้ประกอบอาหารในครัวเรือน ผู้ประกอบอาหารเพื่อการค้าและผู้บริโภค จำนวน 20 คน

การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในสนาม

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงวัฒนธรรมอาหารล้านนา มีการดำรงอยู่ได้อย่างไร โดยมุ่งจะศึกษาในประเด็นต่าง ๆ เช่น สภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมด้านอาหารล้านนา ทั้งสำหรับการบริโภคในชีวิตประจำวันและพิธีกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อดั้งเดิมและใหม่ของชาวไทยล้านนากับวัฒนธรรมด้านอาหารในวิถีชีวิตประจำวันและพิธีกรรมในปัจจุบัน และปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของอาหารล้านนา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีต และพื้นที่ในการศึกษาให้แน่ชัด และผู้วิจัยสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและเก็บข้อมูลได้อย่างทั่วถึง การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดพื้นที่การศึกษาที่บ้านลำปางหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งมีเหตุผลในการเลือกพื้นที่ ดังนี้

1. บ้านลำปางหลวงเป็นสถานที่ตั้งของวัดพระธาตุลำปางหลวง ซึ่งนับเป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของนครลำปาง เป็นวัดที่มีมาตั้งแต่โบราณเป็นต้นกำเนิดของคำว่า “ลำปาง” จึงเป็นเหตุให้นามมาใช้เป็นชื่อเมืองว่า “นครลำปาง” และจังหวัดลำปางในปัจจุบัน

2. เป็นพื้นที่ที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมาเป็นระยะเวลานาน มีวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาหารล้านนา

มีประวัติที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวัฒนธรรมอาหาร และเป็นศูนย์กลางการปกครองในภาคเหนือตอนบน ซึ่งอาจมีผลต่อการถ่ายทอดแนวปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติกิจกรรมของชุมชน

การเลือกพื้นที่ในการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากชุมชนดังกล่าวยังคงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนความเชื่อและการร่วมกิจกรรมตามประเพณีที่ยึดถือต่อกันมา มีการถ่ายทอดให้กับสมาชิกในครอบครัว และชุมชน

การเข้าพื้นที่และการแนะนำตัว

ผู้วิจัยได้เข้าแนะนำตัวกับนายอำเภอเกาะคา โดยปลัดอำเภอเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ และได้เข้าแนะนำตัวกับผู้ใหญ่บ้าน บ้านลำปางหลวง หมู่ที่ 1 นายสุวรรณ ปวงคำ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย และการเก็บข้อมูล ซึ่งได้รับการต้อนรับและให้ข้อมูลทางด้านกายภาพของชุมชน ตลอดจนได้แนะนำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับผู้อาวุโสในหมู่บ้าน และประธานกลุ่มองค์กรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนทางกายภาพแล้ว ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมก่อนจะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้เดินทางไปยังพื้นที่บ้านลำปางหลวง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 8 เดือน

การคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลและคำตอบที่เป็นจริงครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ อย่าง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ที่แท้จริงในชุมชนที่ศึกษา และได้สร้างความสนิทสนม ทำให้เกิดความไว้วางใจจากชุมชน ทำให้บรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยความราบรื่น และวิธีการที่ใช้ในวิจัย มีดังนี้

1. สังเกต (Observation) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และเทคนิคการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ทั้ง 2 แบบควบคู่กันไป ในขณะที่ศึกษาวิจัยในชุมชน ซึ่งในช่วงแรกที่เข้าไปในชุมชน ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เช่น การสังเกตผู้คนที่ซื้ออาหารมาเพื่อบริโภคในครอบครัว สังเกตผู้ขายอาหารล้านนาในตลาด และเมื่อมีความคุ้นเคยได้เริ่มใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชุมชนที่จัดขึ้นที่วัด และในชุมชน เช่น เข้าร่วมการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชุมชน โดยร่วมกิจกรรมในการจัดอาหารเพื่อถวายพระและอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงผู้คนที่เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ได้เข้าร่วมพิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงานและงานศพ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลมาจัดหมวดหมู่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน

2. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) ผู้วิจัยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้อาวุโส ผู้รู้ ผู้ประกอบอาหารล้านนาเพื่อการค้า และผู้ประกอบอาหารในครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถตอบคำถามแบบเป็นทางการได้

3. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการหลังจากที่มีความคุ้นเคยกับสมาชิกของชุมชนและมีความไว้วางใจ ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศของการสัมภาษณ์เหมือนการพูดคุย บรรยากาศเป็นกันเอง ทุกครั้งในการสัมภาษณ์ โดยควบคุมไม่ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการขาดหายไป

4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาวิจัยด้วย ซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีผู้เข้าร่วมสนทนา 5 – 7 คน ใช้เวลาและสถานที่ที่ต่างกัน ขนาดกลุ่มที่ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาสะดวก สามารถสนทนาได้ตามขั้นตอนกับกลุ่มผู้ประกอบอาหารล้านนา เพื่อบริโภคในชีวิตประจำวัน ผู้ประกอบอาหารในพิธีกรรม กลุ่มผู้ประกอบอาหารเพื่อการค้า และกลุ่มผู้บริโภคอาหารล้านนา ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด ผู้วิจัยคอยสังเกตและช่วยเหลือให้กลุ่มอภิปราย โดยทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย เมื่อมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจะใช้คำถาม เช่น ทำไม หรือเพราะอะไร ซึ่งเป็นคำถามที่ทำให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ที่ชัดเจน ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยร่วมกับ ข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลล่วงหน้า มีรายละเอียดสำหรับการบันทึก เช่น วัน เดือน ปี ที่ออกเก็บข้อมูล ผู้ให้

ข้อมูล ประเด็นหรือหัวข้อ ในแต่ละครั้งจะระบุประเด็นที่จะสัมภาษณ์และจดบันทึกการสัมภาษณ์ทุกครั้ง เพื่อสะดวกในการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล จึงทำการบันทึกเทปขณะสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างครบถ้วน และใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพในการเข้าร่วมกิจกรรม ปรากฏการณ์ต่าง ๆ บุคคล และสถานที่ของชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นหลักฐานของการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ชุมชนบ้านลำปางหลวงเป็นชุมชนที่อยู่ในตัวอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ห่างจากที่ว่าการอำเภอเกาะคาประมาณ 3 กิโลเมตร และห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 15 กิโลเมตร การเดินทางสะดวก ผู้วิจัยจึงเดินทางไปกลับในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะแรก ผู้วิจัยได้เข้าไปในชุมชนตั้งแต่เดือนมีนาคม 2541 โดยเข้าไปสอนวิชาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มผู้ว่างงานของชุมชนบ้านลำปางหลวง ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสดีของผู้วิจัยที่ได้สร้างความคุ้นเคย และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลในชุมชนในฐานะครูผู้สอนวิชาชีพ ผู้วิจัยได้พูดคุยกับปลัดอำเภอเกาะคา ถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และพื้นที่ที่จะศึกษาวิจัยนี้มี ปลัดพัชรี ศรีนิตตรากุล ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำผู้วิจัยให้รู้จักกับ พ่อหลวง สุวรรณ ปวงคำ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านลำปางหลวง หมู่ที่ 1 อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งผู้วิจัยได้แนะนำว่าตัวเองเป็นใคร มาจากไหน และเข้ามาศึกษาชุมชนแห่งนี้เพื่ออะไร ทำให้ผู้ใหญ่บ้านมีความเข้าใจและให้การต้อนรับผู้วิจัยเป็นอย่างดี และได้แนะนำผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของชุมชนแก่ผู้วิจัย จำนวนทั้งหมด 42 คน ได้แก่ ประธานกลุ่มแม่บ้าน รองประธานกลุ่มแม่บ้าน มรรคทายก ผู้อาวุโสของชุมชน เป็นต้น หลังจากนั้นผู้วิจัยเข้าไปศึกษาบริบทของชุมชน ลักษณะทางกายภาพ ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม การประกอบอาชีพ การศึกษาและการปกครองของชุมชน จากข้อมูลทางเอกสาร และข้อมูลบุคคล โดยข้อมูลทางเอกสารนั้น ผู้วิจัยศึกษาจาก กชช. 2 ค จาก จปฐ.2 ของบ้านลำปางหลวง ส่วนข้อมูลจากบุคคลได้ศึกษาจากผู้อาวุโส เจ้าอาวาสวัดพระธาตุลำปางหลวง ประธานกลุ่มแม่บ้าน มรรคทายกวัดพระธาตุลำปางหลวง จนทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นความรู้พื้นฐาน ช่วยให้ผู้วิจัยทำความเข้าใจถึง วิถีชีวิต ระบบการผลิตอาหารและแหล่งที่มาของอาหาร และประเพณีพิธีกรรมที่สำคัญของชุมชน ทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ระยะที่สอง ผู้วิจัยได้เข้าไปในพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะลึกตามประเด็น การดำรงอยู่ของวัฒนธรรมอาหารล้านนา โดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการสังเกตจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชน การประกอบอาหารตามความเชื่อและพิธีกรรม เช่น อาหารที่ใช้ในงานทำบุญตามเทศกาล อาหารที่ใช้ทำบุญประเพณี อาหารในงานประเพณีตามวัฒนธรรมของชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลหลักเรื่องการถ่ายทอดการปรุงอาหารในชุมชนจากผู้อาวุโสซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ประกอบกับได้ถ่ายทอดการปรุงอาหารให้กับลูกหลานและสมาชิกในครอบครัวตลอดจนเพื่อนบ้านและผู้คนที่สนใจ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้สังเกตและสัมภาษณ์เรื่องการสืบทอด การปฏิบัติและพฤติกรรมกรรมการบริโภคของคนในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมและได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยมีความสบายใจ เพราะผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเต็มใจในการให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกตลอดเวลาที่เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเก็บข้อมูลโดยการบันทึก และใช้เทปบันทึกเสียงช่วยและถ่ายรูปภาพบุคคลและพิธีกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในประเด็นของการวิจัย ในหัวข้อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมอาหารล้านนา ข้อมูลที่ได้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของคนในชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมานั้นมีความครบสมบูรณ์ และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจน โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลทุกครั้ง และได้ทำการบันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบเพื่อความสะดวกในการแยกแยะหมวดหมู่และประเภทของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบ ข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยแบ่งเป็นการตรวจสอบด้านข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ที่มาของข้อมูล เวลา สถานที่ และบุคคลว่ามีความสอดคล้องเชื่อถือได้หรือไม่ ถ้าหากข้อมูลที่ได้นั้นต่างเวลา ต่างสถานที่ และต่างบุคคลที่ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ได้นั้นตรงกัน ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือได้ สำหรับการตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมควบคู่กับการซักถาม การสัมภาษณ์ ข้อมูลจากเอกสาร และปรากฏการณ์ที่ได้พบเห็น ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลมาแล้ว หากเป็นข้อมูลที่เหมือนกัน และตรงกับความเป็นจริงก็จะนำข้อมูลมาบันทึกเพื่อแยกหมวดหมู่ตามประเภทและประเด็นที่ศึกษาเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการนำเสนอในเชิงบรรยายหรือพรรณนา จึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กันไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ โดยผู้วิจัยต้องวิเคราะห์ข้อมูลให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการอภิปรายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลมารวบรวมและจัดหมวดหมู่วิเคราะห์และเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีความสัมพันธ์กัน ได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาร่วมวิเคราะห์ข้อมูลตามปรากฏการณ์ที่ได้พบเห็น และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงตามปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามสภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมอาหารล้านนาที่ใช้ในการบริโภคในชีวิตประจำวัน และใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ โดยศึกษาถึงอาหารและแหล่งที่มาของอาหาร แบบแผนในการประกอบอาหารประจำวัน การรับประทานอาหาร ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบความเชื่อดั้งเดิม และความเชื่อใหม่ของคนในชุมชนบ้านลำปางหลวงเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารล้านนาที่ใช้ในชีวิตประจำวันและพิธีกรรม และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขและปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการสูญหายไปของวัฒนธรรมอาหารล้านนา เพื่อให้มองเห็นปรากฏการณ์ในหลายมิติ ซึ่งการวิเคราะห์ ข้อมูลนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอในเชิงบรรยายหรือพรรณนาต่อไป